

se dopouští: 1. Kdo způsobem, který je s to, aby vzbudil pohoršení nebo urazil stud, vybízí nebo se nabízí k smilstvu. Zde snad nikdo nebude tvrdit, že zjevy v ulicích našich velkoměst nevzbuzují pohoršení a neurážejí stud, nýbrž každému bude zřejmo, že zde státní exekutiva neprovádí zákon, který v tomto směru je zcela jasný. — Jak často jsou aplikována ostatní trestní ustanovení zákona (§§ 18, 19, 20 č. 2., 21.), není mi známo. — Zdá se však, že už pro to, co uvedeno, možno mluvit o zjevu povážlivém.

— n —

LITERATURA.

Albín Bráf: Paměti. — 1922. Před prázdninami vydal prof. Gruber Bráfovy Paměti jako pokračování souborných spisů Bráfových, jichž vydávání bylo válkou přerušeno. Nepřihlížíme-li k tomu, že Paměti přinesly mnoho nového, co známo jsouc několika jednotlivcům, bylo by s nimi upadlo v zapomenutí, musíme se poklonit před nimi jako dílem vysoce zajímavým jak po stránce politické, tak po stránce sociologické. Jest těžko psáti paměti a býti při tom objektivním zvláště tomu, kdo sám byl středem anebo aspoň jedním ze středů četných důležitých událostí, kterými se ve svých pamětech obírá. Byla by to zajímavá otázka, je-li tu objektivita, samozřejmě jen relativní, možná. Bráf vyřešil si tento problém velice šťastně. Neostýchá se nikdy tlumočiti své vlastní stanovisko a posudky, činí tak bez vášně, s vyrovnalostí velkého ducha, který ví, že nemůže jeho velikosti ublížiti, píše-li upřímně.

V kratších i delších státech, příležitostně napsaných anebo aspoň promyšlených, charakterisuje Bráf nejdůležitější zjevy svého života. Poněvadž sám byl vynikajícím předákem českým, napsal tak vlastně historii našeho národa, pokud jeho paměť sahala. Pro naši generaci jsou Paměti Bráfovy cennou pomůckou k pochopení minulosti i přítomnosti, neboť poměry se příliš změnily, aby nám byla ona doba před válkou, kdy naše politika hledala své cíle v Rakousko-Uhersku, tak jasná a samozřejmá jako těm, kdo se jí účastnili, ale nedovedou anebo nechtějí nám ji osvětliti tak, jak to učinil Bráf, poněvadž dojmy jejich jsou pro ně příliš ještě aktuální a mnohé z toho, co pokládají za samozřejmé a co přehlížejí, jsouc vynecháno, nechává jejich líčení bezbarvé a bezvýrazné anebo příliš tendenční. A přece kolik zbytečných neporozumění, zkreslení, pomluv zavinilo nepochopení situace, poměrů a vývoje. Také přítomnost jest vlastně závěrem minulosti a kdo chce pochopiti současnou dobu, musí dobře znáti vše, co předcházelo.

Paměti jsou psány jasným, přímým slohem. Zračí se v nich celá Bráfova osobnost. Mimochodem vtírá se srovnání s právě uveřejňovanými Paměti Exkaisera Viléma. Jaký to nebetyčný rozdíl, či lépe řečeno antithesa. Zde upřímné credo, tam pósa až do konce a přece také »kulturní« dokument. Ale to už sem nepatří.

řap —

Zásady národního hospodářství. Napsal Charles Gide. — Přeložili Dr. Jan Stocký a Ing. C. Zdeněk Pokorný. V Praze 1922. — Nákladem Spolku posluchačů vysoké školy obchodní v Praze, za součinnosti Odboru komercialistů akad. spolku Radbuzy v Plzni. — Knihovny S. P. V. Š. O. v Praze svazek 1. — 16°. — Stran 601, s portrétem autorovým. — Kč 40.—. — Spolek posluchačů vysoké školy obchodní vydává v pěkné úpravě podle XXIII. vydání originálu Gidovo známé dílo »Principles«. V českém rouše je to vydání druhé. Prvé vyšlo r. 1896 nákladem Všehrdy, jako první překlad tohoto díla vůbec. Nyní Všehrd nemohl se odhodlati k nákladu této rozebrané dávno knihy, ač nemáme bohužel toho času v české literatuře systému národního hospodářství. Je sice pravda, co prohlásil prof. Gruber na přednášce pořádané Národohospodářskou společností na oslavu Horáckovu, že není české školy národohospodářské, ale přece neprozrazujeme žádného tajemství, prohlásíme-li, že toužíme po českém i systematickém výkladu národního hospodářství, postrá-

dajíce ho již dlouhou řadu let. Dílo Gidovo je dostatečně známo, i z francouzského originálu, neboť jest oblíbenou knihou právníků vážněji po literatuře se ohlížejících. Vyniká francouzskou retorikou a plným slohem, daleko se lišícím od knih německých; svým výkladem čtenáře upoutá tak, že téměř suggestivně na něho působí. Gide po způsobu západní teorie nečiní rozdílu mezi národohospodářskou teorií a politikou, nýbrž vykládá o obou současně, ač touto (ekonomií použitou) zabývá se jen způsobem nezbytně nutným, odkazuje jinak na své »Cours«. I jinak svým nacionalismem prozrazuje Francouze, neboť příklady bere jen ze života francouzského a cizími se obírá, jen musí-li. Pro úvodě, pojednávajícím o základních pojmech, následují knihy: o výrobě, o oběhu, rozdělení (důchodu) a spotřebě. Kniha i poměrně levnou cenou výkoná jistě úkol jí svěřený autorem v předmluvě, že mnoho mladých lidí nalezne v ní vůdce a přítele, který je bude zasvěcovati do hospodářských problémů a přispěje k tomu, že se jimi rádi budou zabývati. Je toho zvláště dnes svrchované potřeba. dnk.

Dr. Cyril Horáček ml.: Malthusova nauka a některé novodobé jevy populační. — Sběrka spisů právnických a národohospodářských sv. XXIII. — Barvič a Novotný, Brno 1922. — 8° str. 75, cena Kč 15.—. Pokles plodnosti, pozorovaný počátkem XX. století, otrásl důvěrou ve správnost teorie Malthusovy, opírající se o dvě základní premisy: »že existuje ve vývoji lidstva tendence k nepřetržitému rozmnožování a že prostředky nutné k výživě lidstva rozmnožují se pomaleji než lidstvo samo, a vyvolal řadu teorií snažících se vysvětliti klesání plodnosti a jeho příčiny. Autor rozděluje teorie ty na skupinu teorií psychologických (vysvětlujících úbytek plodnosti vůlí lidskou k omezení plodnosti) a teorii fysickou a biologickou. Podává kritiku jednotlivých teorií dospívá autor k ocenění, že teorie fysická a biologická jsou s Malthusovou naukou v přímém rozporu; teorie psychologické lze uvéstí v soulad s učením Malthusovým na základě vztahu preventivních překážek plodnosti. Teorie vysvětlující pokles plodnosti poklesem úmrtnosti může se opíratí přímo o Malthuse. A že skutečně mezi poklesem úmrtnosti a natality jest značná korrealita, dokazuje autor bohatým materiálem statistickým nejen ze zemí českých, ale i ze Slovenska, uváděje i materiál z let světové války. Uváděje srovnávací data téměř všech států evropských, dospívá autor k úsudku, že populační poměry vyvíjejí se poměrně uspokojivě. Nejlepší populační politikou jest pokračování na cestě všeobecných opatření sociálních. Jiné zásahy se strany státu, jak svědčí vývoj dějinný, selhávají, ježto příčiny poklesu plodnosti jsou na státních opatřeních nepřímo a slabě závislé.

Ve vývoji lidstva můžeme pozorovati, že ve stavu civilisovaném snaží se lidstvo udržeti se pod úroveň životních prostředků pomocí preventivních překážek rozmnožování obyvatelstva — což je nauka Malthusova přízřebena moderním poměrům kulturním. Hra.

Prof. Dr. Josef Drachovský: Přehled finančního hospodářství v československé republice. — Druhé vydání. — Nákladem Ústředního nakladatelství a knihkupectví učitelstva čsl. v Praze. — 1922. — Průvodce vědou a uměním, svazek 15. — 16°. — Stran 472. — Kč? — Nedostatky jakéhokoli systému práva finančního, jež prof. Drachovský pociťoval ve svém působení na universitě, vedly ho k vydání tohoto přehledu daňové soustavy u nás již r. 1911. Od té doby nastaly pronikavé změny na finanční výstavbě státu, a vyšel proto nejprve prvý dodatek r. 1918, později druhý podle stavu 1920. Nyní vychází druhé vydání tohoto potřebného díla, upravený ke stavu na počátku r. 1922, přepracované a doplněné. Struktura díla zůstala táž: Po všeobecném úvodě, kde autor vysvětluje základní pojmy práva finančního, následuje hmotné právo finanční státní, na to formální finanční právo státní a na konec přičleňuje se kom unální právo finanční. — Stručným statistickým dodatkem dílo končí. Váha díla spočívá v přesném a úplném přehledu všech státních příjmů, ať pocházejí z jakéhokoli pramene. Kniha nechce býti systémem učeným a komplikovaným, nýbrž, jak v předmluvě se

praví: jednak populárním výkladem všeobecně poučujícím, jednak pomůckou výkladů universitních. Cílům těmto hověj úplně, ač snad svojí druhou metu ještě předstihla: není pouze pomůckou, nýbrž i náhradou universitních přednášek a mnohdy jediným pramenem vědomosti studentových. Neboť není opravdu lepší knihy, z níž by se právo finanční dalo lépe studovati.

Ira.

Eléments de droit Constitutionnel français et comparé par A. Esmein. Septième édition revue par St. Nézard, Paris, Sirey 1921. — Kniha, která před půl rokem vyšla v sedmém vydání, jest dnes jediným systémem francouzského a všeobecného práva ústavního ve francouzské literatuře vedle příliš stručného jednosvazkového díla Moreauova. Pierrovo *Traité du droit politique et parlementaire* týká se jen parlamentu a voleb, tedy protože jest to nejzávažnější část práva ústavního, vyčerpává se tím celá látka, mimo to poslední vydání jest z r. 1910, tedy důležité zákony volební z r. 1913—1914 a zákon z r. 1918 o obžalobě presidenta a ministrů tam schází. Duguitovo *Traité du droit constitutionnel* jest rozebráno a nové vydání vychází velmi rozšířené — zatím však jen první svazek. Rovněž Haurion-ova ústavní právo počíná teprve vycházeti. Jest proto Esmeinova kniha dnes velmi populární, sloužit za učebnici snad na všech francouzských vysokých školách. To však není jedinou příčinou jejího rozšíření. Jest neobyčejně svědomitě a na širokém základu zpracována. Podává veliké množství materiálu. Látka je rozdělena na dva svazky: na všeobecnou část, ve které se analysují kořeny francouzské ústavy. Ty jsou dle Esmeina dva: anglická ústava a filosofie XVIII. st. Dle toho jest rozdělen první svazek na dvě části; v první potírá instituce anglické a jejich vliv, ve druhé podává obraz filosofie t. zv. přirozeného práva a práva mezinárodního XVIII. st. a jednotlivé pojmy již vytvořené pak nalezly později uplatnění v zákonodárství: národní suverenita, oddělení mocí, individuální práva atd. Při tom nepřihlíží jen k francouzskému právu, ale k celému evropskému právu, z velké části i americkému právu a australským ústavám. Druhý svazek vedle historie francouzské ústavy od r. 1789 až k r. 1875 podává obsah této, rozdělený na: moc výkonnou (president a ministři), moc zákonodárnou (volební právo, funkce sněmoven) a u soudní moci rozbor soudní moci senátu (zák. z r. 1889 a 1918), pak stať o revisi ústavy a úpravě individuálních práv. Při tom podává velmi podrobný popis historického vývoje jednotlivých institucí a stále jej srovnává s příbuznými institucemi ostatních států.

Tento způsob práce dovolil autorovi nahromaditi ohromné množství materiálu. Avšak zároveň jest příčinou základní vady knihy. Methoda historická, kterou pracuje, jest čistě analytická a destruktivní. Každá drobnost sice tak velmi zřetelně vynikne, neosvětluje se tím však vzájemná spojitost a synthesa těchto jednotlivostí. Na druhé straně zase historikovi Esmeinovi vadí jeho právnícký úkol, takže nepodává psychologické a sociologické analýsy faktů, čímž na některých místech se stává kniha výčtem různých zákonů a parlamentních návrhů a znění, často dosti podružných. To vadí nejvíce tam, kde má zaujmouti stanovisko k otázce právně-filosofické nebo ze všeobecného státovědy. Tak na př. při problému suverenního národa a zejména odtud odvozené reprezentace národa v parlamentu možno postřehnouti mnohé nedůslednosti a předně nedostatek pevného vlastního stanoviska.

V právně-politických otázkách je stanovisko Esmeinovo značně konservativní. Tak na př. v otázce ženského volebního práva, zájmového zastoupení, poměrného volebního práva atd. Není s ním možno naprosto souhlasiti, když na př. potírá poměrné zastoupení a zájmové zastoupení argumentem, že každý poslanec jest reprezentantem celého národa atd. Vada jest zde především v jednostrannosti, se kterou jest toto stanovisko hlášáno a v apriorní konstrukci pojmu národní reprezentace, který naprosto neodpovídá dnešním skutečným politickým poměrům.

Kniha byla doplněna v šestém (posmrtném) vydání Barthélemyem, nyní jest doplněna Nézardem a uvedena v soulad s nejnovějším zákonodárstvím poválečným. Bylo to dílo jistě neobyčejně cenné. Kniha Esmei-

nova, výtečná přes všechny své nedostatky, byla uchráněna zestarání. Není možno ve stručném referátu revidovati, pokud Nézard správně a úplně reprodukuje množství nových ústavních zákonů. Avšak jedno překvapuje. Že totiž k českoslov. zákonodárství přihlíží výhradně k ústavní listině, a to ještě ne všude úplně (na př. nezmiňuje se o volebním právu [§ 9 Ús. L.]), avšak nikoliv k zákonům ostatním. Na jednom místě (I. str. 600) se dokonce zmiňuje, že třeba vyčkat, až bude vydáno ustanovení v rekursu pro neústavnost, ač tu zákon byl vydán 10 dní (9./3. 1920) po ústavní listině, jak uvedeno v Hockelově Joachymově franc. vydání čs. ústavy. Zd. Peška.

Revue de droit public et de la science politique en France et a l'étranger dir. H. Jése roč. 28, 1922. Tři čtvrtletní čísla, která dosud vyšla z tohoto ročníku, pokračují v tradici novell, která jest přehledem celého zákonodárství a literatury práva administrativního, ústavního a z velké části i finančního celé západní Evropy — třebaže ne vždy úplným. Tak sice velmi mnoho jest psáno o právu belgickém a vůbec ne o právu holandském, přihlíží se k právu španělskému, ale nikoliv k právu portugalskému. Avšak zdá se, že tento nedostatek je spíše vinou spolupracovníků v jednotlivých zemích, než redakce samotné. Jest důležitá zejména pro poznání francouzského práva. Přináší přehled správní judikatury, přehled vývoje ústavy, seznam vydaných dokumentů vládních a parlamentních atd. zpa.

Schwerin Claudius v., Einführung in das Studium der germanischen Rechts-Geschichte und ihrer Teilgebiete. — Freiburg 1922, str. 189, 8°. — Všeobecně u nás známý prof. Schwerin po své učebnici o právních dějinách německých (vydané v Meisterově Grundrissu) napsal zajímavou knihu. Referujeme o knize s tím větším zájmem, protože jsme již v minulém ročníku Všehrdu psali o potřebě podobného uvádění začátečníků ve vědeckou práci v našich historických seminářích. Kniha Schwerinova vyplývala z téže potřeby: má uváděti začátečníky v problémy a metodu německé právní historie. — Autor jedná především o úkolu právních dějin vůbec. Spatruje ho ne ve stvrzení právních pravidel jako takových ve své strnulosti, nýbrž v poznání podmínek jejich vzniku i zániku («das Geschehen auf dem Gebiete des Rechts»). Jedná o poměru historika ku právnímu historikovi. Právě tak jako onen nemůže se zabývatí řešením problémů právního vývoje bez studia právního, nemůže ani tento bez vyškolení ve vědě historické přistoupení ke studiu a badání právně historickému. Obrací se pak k úkolu německé právní historie. Tu velmi jest zajímavým názor autorův o působení německého práva na práva jiná. Rozeznává tu trojí formu: absorpci, recepci a fusi. Absorpcí znamená úplné potření jednoho práva právními normami druhého, recepce znamená přijetí jednoho práva do druhého, aniž by se však v tomto ztrácela jeho individualita, a fuse u něho znamená případ, kdy povstávají mezi dvěma oblastmi různých práv právní normy nové, které nemohou býti přičteny ani jednomu ani druhému právu. Zabývá se pak podrobně problémy recepce. Pronáší mínění, že se stanoviska německého práva lze mluvití o expansi jeho do okolních, zvláště slovanských zemí — Druhý oddíl zahrnuje pojednání o výkladu pramenů, a sice především o druhých pramenů, o kritice jich a hermeneutice. Tu zvláště zajímavý jest výklad o vzájemném poměru více textů a vyhledávání původního textu. Končí tento oddíl kapitolou o vyvození právních pravidel metodou srovnávací a systematickým doplněním. Zvláštní péči tu autor věnuje metodě srovnávací, ovšem jen v mezích práva německého. — Třetí oddíl jedná o vědách pomocných pro právní dějiny. Tu autor omezuje se většinou na výpočet literatury z těchto oborů. — Čtvrtý oddíl obsahuje literaturu, ovšem jen díla základní práva německého i práv, pokud na ně se jeví vliv práva německého. Kniha Schwerinova je beze sporu velmi cennou, a to nejen pro ty, kteří přistupují jako začátečníci ku vědecké práci z oboru německé právní historie, nýbrž má cenu i pro ty, kterým již nejzákladnější poučky o metodice vědecké práce jsou známy, svou přehledností a bo-

hatým obsahem bibliografickým. Přece však postrádáme v díle kapitoly o šyntese (zpracování) a výkladu. Autor sice v úvodě podotýká, že tyto dvě složky práce vědecké dostaví se vlastní prací a zkušeností, ale my srovnávající jeho dílo s dílem prof. Handlsmana »Historyka«, nemůžeme nevytknouti, že »Úvod do studia« měl tyto kapitoly obsáhnouti. Je přece známo, jak mnohou trpkou chvílí zavinuje také více méně technická stránka při syntesi a jak vděčen je každý začátečník za každou radu v tomto směru. Rr.

Dr. E. Mašín: Česká Družina. Příspěvek k dějinám národ. osvobození. Vydal čsl. vědecký ústav vojenský. Str. 138, 4'. — Dr. Mašín byl pověřen v polovici r. 1919 náčelníkem české vojenské správy v Rusku, aby zpracoval historii nejstarší části českého osvobozenského hnutí na Rusi. Příčinou toho, že práce byla uveřejněna teprve nyní, byla to skutečnost, že autor nenalezl doklady o této době systematicky uspořádané, nýbrž byl nucen organisací dokladů provésti sám. Úhelným kamenem své práce zvolil Českou Družinu. Vše ostatní popisuje jen potud, pokud to má bezprostřední vliv na historii Č. D. (pokud je representován Č. D.). Je to výhoda po té stránce, že nezůstáváme v nejistotě o vzájemném působení na sebe dvou stránek českého hnutí na Rusi za světové války: stránky politické a vojenské. Ale zároveň se tím omezuje náš rozhled po rozvětveném a jistě zajímavém politickém životě ruských Čechů v prvním období válečném od r. 1914 do r. 1915.

Autor v úvodu spisku seznamuje nás letmo se sídly, životem a dvěma základními politickými směry ruských Čechů. Je to panslavism, toužící po těsném spojení osvobozených národů slovanských »pod křídly ruského orla« a neoslavism představující si jednotu Slovanstva jako vůlné sourodčenství rovnoprávných národů; dva politické směry, které se proti sobě vyhrocují v době postupu ruských vojsk na území rakouském, v době, kdy se začíná uvažovati o ústavě budoucího českého státu. — Ale dříve bylo nutno přikročiti ke sjednocení neorganisovaného českého živlu. Jednotlivci nestačí informovat ruskou veřejnost a úřady, které mimo to nejsou prosty nedůvěry k nim a neuznávají je za mluvčí českého národa. Organisování českých spolků v Rusku a konečné vytvoření společného ústředí »Svazu čes. spolků« v Petrohradě, vyplňuje první kapitolu spisku. Účelem »Svazu« (vytvořen 26. února 1915) bylo pracovat pro obnovení samostatnosti českého státu jednak působením v tom směru na ruskou vládu a jejím prostřednictvím na mocnosti Dohody, jednak postavením zvláštních sborů vojenských z Čechů-dobrovolníků, kteří by bojovali po boku ruské armády a při vstupu jejím na českou půdu vzbudili v sourodácích vzbuření proti Rakousku. K informování veřejnosti má »Svaz« svůj orgán »Čechoslovák«. Ještě dříve než byl utvořen Svaz (7. srpna 1914), došla schválení ve vojenské radě žádost moskevských Čechů o povolení organisovati české vojenské oddíly. 15. srpna má Česká Družina velitelem ruského aktiv. důstojníka a 13. září má již číselný stav 1096 mužů. České oddíly jsou domobraneckými družinami (odtud název), které sice nejsou částí ruské armády, ale mají ruské důstojnictvo, neřadové vojsko a jsou vydržovány z ruského Vojenského Fondu. Dobrovolce pro Družinu získávají plnomocníci Svazu, český kijevecký spolek ověřuje jejich politickou spolehlivost a předává je s formální žádostí o přijetí jich do ruského poddanství v pravomoc štábu kijeveckého vojenského kraje. »Svaz«, jehož vedení bylo směru neoslavistického nespokojil se s takovou organisací Č. Družiny a podal 8. dubna 1915 Sazonovu návrh na tvoření větších vojenských jednotek: českého vojska, jehož vojenským ministerstvem by byl »Svaz«, veliteli čeští důstojníci a finance by se opatřily půjčkou od států Dohody. V žádosti vznesen také požadavek, aby ruská vláda vzhledem k tomu, že rus. armáda je na pomezí Slovenska (nerozdílné části československého státu), prohlásila sesazení Habsburků a samostatnost Českého státu. Tak ostře vyslovené požadavky neoslavistů nedocházejí ovšem sluchu u vlády, ale »Svazu« se konečně přece podaří dosáhnouti povolení k rozšíření českých částí alespoň podle dosavadních principů organisáčních. Zastupci »Svazu« u Č. Družiny podávají 9. listopadu 1915 žádost o pře-

jmenování Družiny na Čechoslovácký pluk, který název vchází pro české oddíly v platnost 31. prosince 1915. — Druhá a třetí kapitola jednají o životě v Č. Družině a o její válečné činnosti.

Dr. Mašín drží se přísně dokladů a kde nám dává nahlédnout do duše družinníků nebo poměru zmíněných dvou polit. směrů dává mluvit »Paměťmi« pluk. Švece, nebo protokolům schůzí »Svazu«. Těmto druhým již méně. Vzpomeneme-li spisku Dr. Steidlera v témže tématu, který příkládá polit. činnosti mezi ruskými Čechy větší důležitost (upozorňuje na ni ostatně Dr. Mašín také), zdá se nám, že abstinence od objasnění polit. vlivů (alespoň případ velkokn. Nikolaje Nikolajice) spisku dra Mašina spíše škodí.

J. P.

Dr. jur. Jan Kapras: Přehled právních dějin zemí české koruny. Díl 1.: Práv. prameny a děj. stát zřízení doby předbělohorské. — 2. vyd. — Pr. 1922. Vlast. 8°, s. 153. — Za půldruhého roku bylo rozebráno první vydání této učebnice, což je nejlepším svědectvím obliby i praktičnosti »Přehledu«. V novém vydání není podstatnějších změn, leda že typografickou úpravou byla zvýšena upotřebitelnost. Kromě malých doplňků, zvláště v nově vyšlé literatuře, není nic rozdílného, až na velmi bolestný rozdíl v ceně, která je značně vyšší. Neboť první vydání vyšlo s podporou ministerstva školství, kdežto druhému se jí už nedostalo. Z toho plyne poučení, že měl by býti opět nastoupen — dokud se hospodářské poměry neskondolisují — ten směr, který kdysi s tak vzácným porozuměním ministerstvo projevovalo.

Ča.

Zákon o spoločnostiach s ručením obmedzeným. Po slovensky upravil Jaroslav Čabrada. Komentárom opatrili JUDr. Frant. Rouček a Emil Holík. — Vyšlo ve sbírce: Publikácie ministerstva pre sjednocenie zákonov a organizácie správy — Praha 1922. — Strán 124. — 8°. — Cena 18 Kč. — Ministerstvo unifikace nevidí svůj úkol pouze v unifikaci právních předpisů, nýbrž sledující právní život na Slovensku více než jiná ministerstva, rozhodlo se i k činnosti publikační a počalo vydávati samostatnou sbírku zákonů převedených na Slovensko pomocí citací rakouských zákonů. Vychází pak jako první svazek této sbírky Zákon o společnostech s ručením obmezeným (č. 58 ř. z. z r. 1906), jenž na Slovensko a Podkarpatskou Rus byl bez podstatné změny uveden zákonem ze dne 15. dubna 1920, č. 271 Sb. z. a n. Vydavatelé zhostili se pěkně svého úkolu. Komentář není příliš obsáhlý, ale jasný, přehledný a praktický, vyčerpávající všechny pochybné otázky. Kdekoli zákon o společnosti s r. o. cituje ustanovení jiného zákona rakouského, jest i tento právní předpis uveden, neboť komentátoři správně soudí, že takový předpis, třeba s uherským právem, není v souladu, byl citovaným zákonem eo ipso převeden i na Slovensko, ovšem pouze k posuzování poměrů tímto zákonem upravených, nikoli případů jiných. Třebaže názor tento jest teoreticky správný, bude narážeti na obtíže v praxi, a nezbude nic jiného, než aby novelou byly věci ty upraveny, ač ovšem bylo by nejlepší řešení to, abychom měli již v celém jednotném státě jednotné právo. Jistě že neodporujeme radikální řešení, jak provedli je Francouzi již z důvodů prestiže v Alsasku-Lotrinsku, že totiž krátce a dobře zrušili ustanovení německých zákonů v této nové části Francie dosud platných, a zavedli tam právo francouzské a nelámali si hlavu tím, které právo je lepší a které horší, ale zdá se nám přece, že postup ministerstva unifikačního jest trochu zdlouhavý. Neboť jeho program pracovní, jak nedávno byl vytýčen, není ani tak unifikací, jako novou celou reformou zákonodárství našeho. A kdo ví, jak dlouho taková reforma trvá — a při tom nikdo nemá zaručeno, zda nová úprava vskutku bude všem teoretikům vyhovavati — ten v zájmu jednoty státu, k čemuž jistě velice přispívá vědomí stejného právního řádu, ze stanoviska praktického o schválil by rychlejší, když ani ne tak teoreticky důkladný postup. Nyní musí se opravovati na dvou právních řádech, pak mohlo by se měniti pouze na jednom. Snad by i to bylo ziskem. Doufáme ale, že ministerstvo unifikací půjde nyní odhodlaněji za svým cílem. — Kniha, o jejíž vy-

pravení se postaralo toto ministerstvo, opravňuje k nejlepší naději do budoucna. Kromě slovenského textu zákona o společnostech s ručením omezeným, připojen jest zákon rozšiřující působnost toho zákona na Slovensko a Podkarpatskou Rus, a nařízení tento zákon provádějící. Tyto právní normy jsou bohužel pouze otisknuty, ač i tu snad by se bývalo doporučovalo komentátorsky je zpracovati. Látky k tomu bylo dosti. V dodatku jest uveden pro praxi i vzorec smlouvy s příslušnými poznámkami. Kniha v každém ohledu doporučení hodná, — i pěknou úpravou a levnou poměrně cenou. — Ač nepatří do programu této sbírky, přece mělo by ministerstvo toto ujeti se také vydávání slovenských překladů maďarských zákonů, které sice platí jen na Slovensku, ale přes to mají velkou důležitost a známy jsou velice málo již proto, že z jazykových důvodů jsou nepřístupny: maďarsky málo se zná a německý překlad nelze dostati kompletní. Novák.

Zákon o právu domovském a státním občanství. Sbíрка zákonů československých. Svazek VII. Řídí pro. Dr. Fr. Weyr. — Brno 1922. — U Barviče a Novotného. — 16°. — Stran 56. — Kč 6.—

Redakcí prof. Weyra vychází v Brně u Barviče a Novotného Sbíрка zákonů československých. Redakce jako cíl si vytkla vydávati komentované texty nejdůležitějších zákonů, vydávaných po převratu v autentickém znění českém. Než úkol ten byl příliš úzký, jak brzy se seznalo, a proto již od VII. svazku musel býti opouštěn. Je ještě v platnosti příliš mnoho zákonů z doby předpřevratové, jichž textů jest nutně potřeba. A tak nyní vychází český text zákona o právu domovském (ze dne 3. prosince 1863, č. 105 ř. z.) spolu s novelou k němu z r. 1896, č. 222 ř. z. (tyto zákony v úředním překladu podle českého vydání říšského zákonníka) a pak ústavní zákon ze dne 9. dubna 1920 č. 236. Sb. z. a n. o státním občanství. K jednotlivým paragrafům zákonů těch jsou pod čarou připojeni komentáře, někdy příliš stručné, ač výstižné. Zdá se nám však, že sbírka, pokud jde o právo domovské (a ani ve věci státního občanství) není úplná. V našem státě máme dualismus právní ještě v tolika oborech. A tak v díle tomto chybí zákonná úprava této materie na Slovensku (zák. čl. XXII. 1886, §§y 5—7, 9, 12—18), po změně provedené převedením platnosti domovské novely rakouské citací v zák. ze dne 9. dubna 1920, č. 236. Sb. z. a n. (§ 13) na Slovensko. Předpisy na území kdysi uherském, ještě nyní platné, v některých bodech liší se od úpravy v zemích historických, uvádím jen různé předpisy o domovském právu dětí za vlastní přijatých (adoptovaných), manželek soudně rozvedených a rozloučených, a p. Pro úplnost díla slušelo se aspoň poukázati na tyto zjevy. Pouhý odkaz na tento zákonný článek snad jest příliš stručný (str. 7.). Právní život na Slovensku jest u nás kromě několika zasněmců většinou neznám, ač případy, kdy i naše úřady a praxe bude museti na normy ty míti zřetel, budou nyní častější. Unifikace pokračuje krokem hlemýždím, a tak nezbude, než aby do Sbírek zákonných zařadovaly se také zákony platné na území kdysi uherském, chtě-li se tyto sbírky právem nazývati pyšným názvem: Sbíрка zákonů československých.

Časopis pro právní a státní vědu. (Roč. V. 1922) v čísle V.—VI. přináší článek dra Karla Reimolda »Zatímni návrh obecné části trestního zákona«, v němž podává nástin a výklad osnovy, dále článek Zd. Neubauera »Englišův homo economicus« zabývající se otázkou, v jakém poměru je Englišova subjektivistická theorie (v jeho »Základech hospodářského myšlení«) k psychologii, konečně čl. dra Ant. Glösa »Příspěvek k dějinám úředního jazyka ve Slezsku«. V oddílu »Literatura přináší obsáhlejší recenzi spisu prof. Herrmanna-Otavského: »Soukromé pojišťovací právo československé« od prof. Sedláčka a spisu prof. Rauchberga: »Bürgerkunde der tschechoslovakischen Republik« od prof. Weyra vedle jiných drobnějších. H—a.

Nákladem S. Č. P. „Všehrd“ v Praze. Redaktor dr. František Čáda.

Tiskl B. Stýblo v Praze, Václavské nám. 26.